

Grønt Flag, Grøn Læreruddannelse – om bæredygtighed i KLM på Zahle

Af adjunkt Anders Bæk Brønsted, Læreruddannelsen Zahle, Professionshøjskolen UCC

Det er ikke så svært at forestille sig, hvordan man kan arbejde med bæredygtighed på læreruddannelsen og i skolen i naturfaglige sammenhænge, det vil sige i fagene natur/teknik, biologi, geografi eller fysik/kemi. For når man diskuterer bæredygtighed, handler det som regel om klima og miljø. Men hvis man som Læreruddannelsen Zahle har erobret det grønne flag og dermed forpligtet sig til at prioritere miljøundervisning og uddannelse for bæredygtig udvikling, så bliver spørgsmålet, hvordan man ydermere griber sagen an i en humanistisk-samfundsfaglig sammenhæng, f.eks. i faget KLM (Kristendomskundskab/Livsoplysning/Medborgerskab) på 1. årgang? Jeg vil i det følgende skitsere, hvordan vi valgte at gøre det på Zahle i undervisningsåret 2011-12.

KLM er et bredt fag eller rettere en tværfaglig konstruktion, som rummer både religionsfaglige, idéhistoriske og medborgerskabsrettede tilgange. Vi valgte at fokusere på bæredygtighed og medborgerskab, fordi det er et oplagt samarbejdsfelt mellem de to faggrupper, der dækker faget på Zahle, nemlig religionsfaggruppen og den pædagogiske faggruppe. Man kunne have valgt at gå andre veje og arbejde med religionernes natursyn, bæredygtighed og etik, bæredygtighed idéhistorisk belyst osv. Men vi valgte at beskæftige os med bæredygtighed som dannelsesbegreb, altså hvordan skolen kan præge fremtidige generationers måde at handle på i forhold til miljø, økonomi, kultur og samfund. Ikke som et specifikt normativt pres, men som et perspektiv om bæredygtig udvikling, eleverne kan tage alvorligt og lære at handle kompetent i forhold til.

Vi ønskede med andre ord, at de studerende fik indsigt i og forståelse for en medborgerskabsrettet synsvinkel som borger i verden med fokus på bæredygtighed og handlekompetence, og den betydning det har for den pædagogiske praksis i skolen. Både i forhold til konkret indhold og arbejdsformer i skolens undervisning og som bagvedliggende dannelsesaspekter.

Vi samlede indsatsen på en enkelt KLM-dag, hvor vi inviterede videnschef Torben Chrintz fra *Consito – Danmarks grønne tænketank* og professor i didaktik Karsten Schnack ind på Zahle, for at de med hver sin ekspertise kunne belyse de forskellige aspekter af bæredygtighedsbegrebet. Fra den grønne ende med fokus på klima og miljø til den røde ende med vægt på social sammenhængskraft og demokratisk dannelse. Begge udfordret af behovet for økonomisk bæredygtighed.

Torben Chrintz, som er geolog, holdt et tankevækkende og foruroligende oplæg om konsekvenserne af global opvarmning og overdrevet ressourceforbrug, om politik, økonomi og ansvarlig adfærd. Karsten Schnack talte engageret om programmet *Uddannelse for bæredygtig udvikling* (UBU), om miljøundervisning, sundhedspædagogik, udfordringernes didaktik, demokratisk dannelse og handlekompetence som et pædagogisk dannelsesideal i modsætning til politisk adfærdsmodifikation.

Oplæggene blev fulgt op af workshops ledet af KLM-undervisere. I den første workshop deltog desuden klimaambassadører fra Concito, som hjalp med at sætte dilemma-spørgsmål til diskussion. Klimaambassadørerne, som var studerende fra forskellige videregående uddannelser, havde værdifuld erfaring med at arbejde med skoleelever med i bagagen. Resultatet af workshoparbejdet lagde de studerende op på Zahles intranet til gensidig inspiration og senere brug i undervisningen.

Der blev arbejdet temmelig forskelligt i de mange workshops. Nogle hold arbejdede på tværs af perspektiverne, mens andre gik i dybden med udvalgte problemstillinger. Nogle ville løse miljø- og klimaproblemerne og opdrage eleverne til at handle grønt, mens andre tænkte dannelse og didaktik ud fra en bredere vifte af værdier og idealer. Et hold tilrettelagde en undervisningsskitse om den traditionelle jul over for den CO₂-venlige jul i forhold til gaver og mad. Et andet hold opsummerede sine diskussioner på baggrund af følgende spørgsmål:

Hvad er jeres rolle som lærere i forhold til at arbejde med bæredygtighed i skolesammenhæng?

- Det er vigtigt at tage fat i de små konkrete ting eleverne selv kan forholde sig til
- At komme ud og høre eksperter fx. Økolarieret mm.
- At uddanne mennesker fremfor robotter – mennesker der kan tænke og handle selv – handlekompetence
- Information og viden er central for handlekompetence – både baggrund og mulige handlemåder
- Handlekompetence er at vække interesse for emnet
- Pas på ikke at diktere
- Bevidste forbrugere
- Inddrage forældrene fx lave en CO₂ venliguge
- Vi må provokere eleverne til at se ud over sig selv
- Tænke over at være forbrugere af serviceydelser fremfor produkter
- Øve eleverne i at være kritiske over for reklamer og medier
- Det skal gøre menneskeligt med "menneskeskæbner".

Dette som eksempel på hvordan KLM-dagen fokuserede denne del af målformuleringen i KLM: *at den studerende tilegner sig kompetencer i... at forholde sig til skolens dannelsesopgave over for eleven som individ, borger i Danmark og i verden , ... at udvikle elevernes kritiske sans og mulighed for at tage stilling og handle i mødet med nye udfordringer...*

Vi fik en komprimeret og berigende dag sammen, og både studerende og undervisere var begejstrede for udbyttet. Arrangementet kunne afvikles inden for en beskedent økonomisk ramme og med en foredragssal og 7 undervisningslokaler til rådighed for alle 14 hold på 1. årgang.

Vores program så således ud med tilhørende tekster, alle skulle læse som forberedelse:

Program:

Kl.	Gruppe A (7 hold)	Kl.	Gruppe B (7 hold)
08.30 - 09.45	Oplæg i festsalen ved videnschef Torben Chrintz fra CONCITO – Danmarks grønne tænketank		
10.00 - 11.00	Workshop i tildelt lokale	10.00 - 11.15	Oplæg i festsalen ved videnschef Torben Chrintz fra CONCITO – Danmarks grønne tænketank
11.00 - 11.45	Frokost	11.30 - 12.30	Workshop i tildelt lokale
11.45 - 13.15	Oplæg i festsalen ved professor i didaktik Karsten Schnack	12.30 - 13.30	Frokost
13.30 - 14.15	Workshop i tildelt lokale	13.30 - 15.00	Oplæg i festsalen ved professor i didaktik Karsten Schnack
		15.15 - 16.00	Workshop i tildelt lokale

Forberedelse:

- Schnack, Karsten: *Dannelsesbegrebet i skolen*, i Kristensen, Hans Jørgen & Per Fibæk Laursen (red.): *Gyldendals Pædagogikhåndbog – otte tilgange til pædagogik*, Gyldendal 2011, s. 28-43 (se artikelbasen)
- Clausen, Torben: *Kimmen til en bæredygtig skole*, artikel i Magasinet Asterisk nr. 34 april 2007: http://www.dpu.dk/fileadmin/www.dpu.dk/aktuelt/magasinetasterisk/udenforhierarki/nr34april2007/udgivelser_asterisk_asterisk-nrx2e-34-april-2007_20070419104902_asterisk_34_s26-29.pdf
- Lidegaard, Martin: *Alle taler om vækst – men hvilken vækst?*, artikel i Politiken den 4/9 2011: <http://politiken.dk/debat/ECE1380563/alle-taler-om-vaekst---men-hvilken-vaekst/>
- Chrintz, Torben: *Drop bøfferne og red verden*, artikel på CONCITOs hjemmeside: <http://www.concito.info/analyser---artikler---drop-b-fferne-og-red-verden.php>